

Att.:
 Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse
 deb@erst.dk

Kooperationen
 Reventlowsgade 14, 2.
 1651 København V
 T. 33 55 77 30
 kontakt@kooperationen.dk
 www.kooperationen.dk

Den 22. november 2019

Hørings svar vedrørende udkast til Strategi for decentral erhvervsfremme 2020-2023.

Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har sendt Strategi for decentral erhvervsfremme i offentlig høring. Kooperationen er som interesseorganisation for socialøkonomiske og kooperative/demokratiske virksomheder glad for lejligheden til at kommentere på strategiudkastet.

Overordnet er det vores holdning, at den danske iværksætter- og erhvervsfremmeindsats mangler et fokus på, at der er flere måder at drive og organisere virksomheder på, og at nogle virksomhedsformer derfor prioriteres over andre.

Ifølge analysen [Danmarks Demokratiske Virksomheder](#) findes der 18.605 virksomheder i Danmark, som enten er direkte demokratiske, eller hvor en demokratisk organisation ejer over halvdelen af aktierne. Knap 10 % af danske virksomheders omsætning (8,3 %) er erhvervsdemokratisk og hver tyvende privatansatte (5,5 %) arbejder i en erhvervsdemokratisk virksomhed.

På trods af dette, er demokratiske virksomheder ikke tydeligt repræsenteret i erhvervsfremmesystemets beslutningsorganer, og der findes ingen benævnelse af kooperativt, demokratisk eller fælleskabsejet iværksætteri og virksomhedsdrift i udkastet til den decentrale erhvervsfremmestrategi.

1. Kvalificeret arbejdskraft og social inklusion

Som repræsentant for en lang række socialøkonomiske og særligt socialt ansvarlige virksomheder i Danmark, bifalder vi at social inklusion bliver integreret i den decentrale erhvervsfremmestrategi. Vi kunne dog godt ønske os mere konkrete bud på mulige indsatser.

Vi ønsker i denne forbindelse at påpege tre indsatsområder, hvor vi særligt ser et potentiale for at erhvervsfremmeaktiviteter kan bidrage som virkemiddel til social inklusion og en udvidelse af arbejdsudbuddet:

a) Virksomheders social ansvar

En indsats for at styrke virksomheders ansættelser fra kanten af arbejdsmarkedet bør tage udgangspunkt i både de forretnings-

mæssige perspektiver for virksomhederne og i en grundlæggende tanke om en "samfundskontrakt", hvor private virksomheder påtager sig et medansvar for en bæredygtig samfundsudvikling.

Aktiviteter, der samtænker erhvervsfremme og social inklusion kan derfor med fordel:

- Fokuserer på at styrke socialt ansvarlige virksomheders forudsætninger for at skabe synergier mellem det sociale ansvar og forretningen. Dette gælder naturligvis rekrutteringspotentialer, men herudover viser praksis at socialt ansvar bl.a. kan styrke tilfredshed og loyalitet blandt både kunder og medarbejdere.
- Anlægge en noget-for-noget tilgang, hvor det offentlige leverer erhvervsfremme og gode rammevilkår mod en forventning om at virksomheder tager et lokalt samfundsansvar. Her bør der være tættere koordination og samarbejde på tværs af de kommunale forvaltninger (fx mellem erhverv og beskæftigelse), så kommunerne fremstår som én samlet troværdig samarbejdspartner.

I denne forbindelse er de offentlige indkøb meget centrale og bør derfor også indtænkes og nævnes i erhvervsfremmestrategien. Ønsker det offentlige, at virksomheder skal prioritere at tage et socialt ansvar, bør dette også tillægges vægt, når der købes ind.

b) Lokale og socialøkonomiske partnerskaber om beskæftigelse

Nogle socialøkonomiske virksomheder¹ og organisationer har særlige kompetencer til, og gør en særlig indsats for, at inkludere udsatte og handicappede borgere på arbejdsmarkedet. Vi ser et stort potentiale i at styrke lokale partnerskaber mellem disse socialøkonomiske virksomheder og den ordinære virksomheder, der ønsker at tage et socialt ansvar, men måske ikke selv har de nødvendige kompetencer.

Sådanne partnerskaber kan tage mange former, men har som fællesnævner, at den socialøkonomiske og ordinære virksomhed drager nytte af hinandens ekspertise og ressourcer. Den socialøkonomiske virksomhed kan fx få adgang til forretningsmæssig sparring, afsætningsmuligheder mv. Den ordinære virksomhed får mulighed

¹ Vi bemærker her at betegnelsen socialøkonomisk virksomheder knytter sig til en særlig virksomhedsform, der er formålsdrevet og som geninvesterer sit overskud i formålet. Nogle socialøkonomiske virksomheder har et beskæftigelsesrelevant formål, andre kan arbejde for kulturelle, sundhedsmæssige eller miljømæssige formål.

for at tage et socialt ansvar, der involverer mindre risiko for negativ indvirkning på virksomhedens løbende drift.

c) Forretningsudvikling og skalering af socialøkonomiske virksomheder

Er det et mål for strategien at øge social inklusion igennem beskæftigelsesorienterede socialøkonomiske virksomheder, bør der fokuseres på at styrke disse virksomheders muligheder for forretnings- og markedsudvikling. Erfaringer fra bl.a. Det Sociale Vækstprogram viser, at der kan ligge et betydeligt beskæftigelsesmæssigt potentiale i at støtte forretningsudvikling i socialøkonomiske virksomheder.²

Der kan desuden ligge et betydeligt inklusionspotentiale i at støtte skaleringen af eksisterende, virkningsfulde socialøkonomiske forretningsmodeller, fx ved anvendelse af strukturfondsmidler. Socialøkonomiske virksomheders skaleringsmuligheder er stærkt begrænsede, da deres not-for-profit karakter gør det svært at tiltrække risikovillig kapital.

2. Iværksætter

Iværksætterkultur og iværksætttermiljøer

Vi bakker op om målsætningerne om at skabe en stærkere iværksætterkultur og stærke lokale iværksætttermiljøer i hele landet.

Skal vi lykkes i denne henseende, bør fremadrettede erhvervsfremmeaktiviteter i højere grad end hidtil tage højde for, at Danmarks (potentielle) iværksættere er en særdeles divers målgruppe, og at værdiskabende iværksætteraktiviteter har mange forskellige udspring og formål.

Det er vores erfaring, at mange potentielle iværksættere i dag tabes på gulvet, bl.a. på grund af et for snævert fokus på vækst og eksport som parametre for iværksætteres værdiskabelse. En problemstilling der givetvis også kan forklare en del af forskellen i antallet af hhv. mandlige og kvindelige virksomhedsstiftere.

Konkrete foreslår vi, at der:

- Skabes en bedre sammenhæng mellem erhvervsfremmesystemet og andre offentligt finansierede støttestrukturer og

² Fra 2013-2016 gennemførte 32 socialøkonomiske virksomheder forretningsforløbet Det Sociale Vækstprogram. Evalueringerne af programmet har vist, at der er skabt flotte vækstresultater i de deltagende virksomheder, blandt andet ved en gennemsnitlig stigning i omsætning på 25 procent. Og at jobeffektiviteten (antal skabte arbejdspladser per investeret kr.) for programmet var på niveau med eller højere end lignende erhvervsfremmende tiltag.

Kilde: [Evaluering af det Sociale Vækstprogram, Teknologisk Institut.](#)

vejledningstilbud som fx LAG-grupperne, frivilligcentrene og Center for frivilligt socialt arbejde.

- Opbygges viden og vejledningskompetencer i Erhvervsfremmesystemet til at kunne vejlede om virksomhedsformer og forretningsmodeller, der kombinerer økonomisk og samfundsmæssig værdiskabelse, herunder viden om socialøkonomiske virksomheder og demokratisk/fællesskabsbaserede ejerformer.
- Formidles viden om de demokratiske og socialøkonomiske virksomhedsformer i iværksætermiljøerne samt i forbindelse med entreprenørskabsundervisning på uddannelsesinstitutionerne.
- Igangsættes en målrettet indsats for at støtte iværksætteri og udvikling af fællesskabsøkonomier³ i landdistriktsområder.

Socialt og bæredygtigt iværksætteri

Vi bifalder, at de såkaldte impact-iværksættere nævnes i strategien. Impact-iværksætteri handler ikke om, hvorvidt et produkt har en samfundsgavnlig indvirkning, men er karakteriseret ved, at ønsket om at skabe et samfundsgavnligt "impact", bliver virksomhedens primære formål. Derfor vil impact-iværksættere ofte orientere sig mod alternative og nye forretningsmodeller og organisationsformer, hvilket stiller krav til erhvervsfremmesystemets vejledningskompetencer.

Vi gør i denne forbindelse opmærksom på, at den socialøkonomiske og de demokratiske virksomhedsformer vil være en relevant mulighed for mange impact-iværksættere.

Adgang til kapital for socialøkonomiske og demokratiske virksomheder

Som følge af deres sociale og/eller medlemsbaserede overskudshåndtering kan socialøkonomiske og demokratiske virksomheder ikke tiltrække investeringer på lige fod med rent profitdrevne virksomheder. Den deraf følgende mangel på kapital er en stor barriere for vækst på området.

Igennem Vækstfonden og Innovationsfonden investerer den danske stat massivt i innovation, vækst og arbejdspladser. En del af disse investeringer bør målrettes socialøkonomiske og demokratiske virksomheder. Det vil kræve, at der for sådanne investeringer stilles lavere krav til økonomisk afkast, og i stedet krav til anden samfundsmæssig værdiskabelse, fx udvikling af udsatte områder eller inklusion af ledige på arbejdsmarkedet. Finansieringen kan målrettes opstartsvirksomheder eller virksomheder der ønsker at skalere en socialøkonomisk eller demokratisk forretningsmodel.

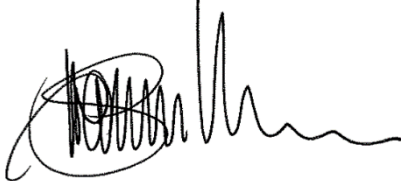
³ Fællesskabsøkonomier er en samlebetegnelse for de mange nye lokale initiativer og sammenslutninger, der tager udgangspunkt i andelstanken: https://kooperationen.dk/media/217172/Faellesskabsokonomier_i_landdist-KIRSTEN-MALLING.pdf

3. Grøn omstilling og cirkulær økonomi

Vi er glade for strategiens stærke fokus på grøn omstilling og cirkulær økonomi, men ønsker også her at påpege relevansen af alternative organisationsformer, herunder bl.a. den socialøkonomiske og de demokratiske virksomhedsformer.

Kooperationen står altid til rådighed med oplysninger om demokratiske, socialøkonomiske og beslægtede virksomhedsformer og vi uddyber og forklarer naturligvis gerne vores høringsvar.

Med venlig hilsen,

Susanne Westhausen
Direktør, Kooperationen

Kooperationen

Reventlowsgade 14, 2.

1651 København V

T. 33 55 77 30

kontakt@kooperationen.dk

www.kooperationen.dk